

Glimt fra præstegårdslivet i 1925

Egnshistorisk Nyt nr. 3 –2003 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

Glimt fra præstegårdslivet i 1925

Lau Utzon blev født den 14. juli 1902 i et lille fodermesterhus nær Vejen i Jylland. Faderen var gårdejer og gårdmandssøn og moderen datter af en fisker. Hun følte vistnok, at hun havde giftet sig under sin stand, for landbruget var på de tider forarmet, mens hendes far som fisker og jæger var velstillet. Lau kom ud at tjene på landet den sommer, han fyldte 11 år, og han sled sig frem til at blive forkarl på en herregård.

Efter soldatertiden var han på Haslev udvidede Højskole og herefter kom tiden i Jyllinge Præstegård. Lau Utzon arbejdede senere som diakon på kolonien Filadelfia og som kredssekretær i KFUM. Resten af livet var han forstander på forskellige institutioner for unge og ældre.

Lau Utzons har før sin død skrevet sine erindringer, og heri indgår beretningen om

Bestyrer i Jyllinge Præstegård i 1925

Under et ophold på Haslev udvidede Højskole lærte jeg en masse, som senere skulle komme mig til gode. Ikke mindst timerne i bibelkundskab og anatomi. Jeg tumlede jo stadig med tanken om at blive diakon, og et besøg på Kolonien Filadelfia sammen med min gode ven, Borch-Jensen, trak mig også i den retning.

Ikke desto mindre længtes jeg imod landbruget. Efter disse måneder på skolebænken syntes jeg, at intet kunne være bedre end det hårde slid i Guds frie natur.

Måske lod jeg mig også friste til chancen for at få en bestyrerplads. Sognepræst Svane Christiansen, Jyllinge, havde rettet forespørgsel til skolen, om der blandt eleverne var en velkvalificeret landmand, der selvstændigt kunne forestå avlingen på Jyllinge Præstegård. Blandt adskillige ansøgere blev jeg den foretrukne.

Et fejlkøb

Præsten var københavner og havde ingen forstand på landbrug. Jeg bad ham lade være med at købe heste, til jeg ankom i pladsen, eller også at søge sagkyndig bistand. Han valgte det sidste, idet han bad en vognmand i København hjælpe sig. Det benyttede denne sig af og solgte præsten et par gamle udlevede

krikker, der havde travet på brostenene hele deres liv. De var næsten ubrugelige i landbruget. De burde i stedet være solgt til slagteren.

Efter den første dag i marken, spurgte præsten mig, hvad jeg syntes om hestene. Jeg svarede, som sandt var, at det var helt ubegribeligt for mig, at han havde købt sådan et par gamle udlevede dyr. Hertil sagde fru: "Jamen, Poul, han sagde jo, at de var ganske unge, - at de kun var 16 år" - "Ja, det sagde han", svarede præsten, "og hvis det ikke passer, så skal han komme til at betale erstatning". Jeg måtte nu bedrøve begge med, at 16 år var en ret høj alder for en hest, og at navnlig vognmandshestene sjældent blev så gamle. Da var begge lamslåede, de troede, at en hest ligesom et menneske, havde hele livet foran sig, når den var seksten.

Sædskiftet

Det er jo ikke let, når man er helt blank m.h.t. kendskab til landbrug. Præsten havde lavet et sædskifte, som han omhyggeligt havde udarbejdet. Det var ganske åbenbart, at han var stolt over på den måde at kunne give et bidrag til driften. Han var derfor meget skuffet, da jeg sagde, at det ikke kunne bruges. "Vi kan jo f.eks. ikke have rug efter roer", sagde jeg. "Hvorfor dog ikke? Kan der ikke gro rug i en mark, hvor der har været roer?" - "Jo, det kan der sagtens, men rugen skal sås i slutningen af september, og roerne bliver først taget op i slutningen af oktober og begyndelsen af november, derfor duer rækkefølgen ikke". Jeg har siden tænkt på, at jeg nok ikke har været så diplomatisk, som jeg burde være, når præsteparret dummede sig i landbrugsspørgsmål. Som københavnere var deres temperament helt anderledes end mit jyske. Vi var fra begge sider lidt for reserverede.

Spejdertroppen

Under mit ophold på Haslev udvidede Højskole havde jeg også deltaget i et kursus til uddannelse af spejderførere for KFUM-spejderne. I Jyllinge var der masser af drenge, og det var derfor nærliggende at få oprettet en spejdertrop. I løbet af ca. en måned havde jeg fået samling på en flok, der gerne ville være spejdere, og vi gik i gang med træningen. Det fik vi megen fornøjelse af. Drengene var både dygtige og ihærdige. Prøverne var klaret på langt kortere tid, end jeg

Glimt fra præstegårdslivet i 1925

Egnshistorisk Nyt nr. 3 –2003 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

havde regnet med. Hvis det havde været i dag, så ville vi nok have været søspejdere. Halvdelen af drengene var sønner af fiskere, så vi havde altid rigeligt med både til rådighed.

Til præstegården hørte øen Lilleø, og når vejret var til det, holdt vi vore øvelser der. Der er ingen beboelse på øen, så vi kunne tumle os uden nysgerrige tilskuere. Alle spejderne lærte at svømme. De blev så dygtige, at alle kunne springe ud på dybt vand fra en af de forankrede kuttere. Det morsomme var, at også fædrene blev så interesserede, at også de ville lære at svømme.

Den grønne ø

Lilleø hørte altså til præstegården. Den er vel på 12-15 ha. Øen har aldrig været beboet eller været under plov. Men der var en god græsning om sommeren. Da vi ikke selv havde kreaturer i præstegården blev græsningen udlejet til de omkringboende bønder. Jeg tror, vi regnede med 20-24 kvier og 5-6 plage (unge heste).

Den dag dyrene skulle over på øen, var en festforestilling uden lige. For det første kom alle de, der skulle have kvier eller plage på græs. Men dernæst alle, der havde hørt om tidspunktet for overførselen. Så blev tøjret fra et par af kvierne ført ud til en båd med fire raske mænd ved årene. Alle tøjre blev taget af de øvrige dyr, som nu var tæt omringet af folkemassen. Dernæst begyndte man at drive alle dyrene ud i vandet. Folk de råbte og skreg, så det kunne høres vidt omkring. De to dyr der var bundet til båden, og som hurtigt mistede fodfæstet, var nødt til at følge med, og de andre fulgte efter, beroligede ved, at der var nogle forude. Men nogle dyr blev desperate, når de ikke mere kunne følge bunden, og vendte om for at flygte mod land. Der var mange af hjælperne, der fik våde bukser, inden vi fik de sidste dyr ud på dybt vand med kurs mod øen. Kvierne fra båden kom naturligvis først i land. Og deres silhuetter på den grønne ø trak resten af dyrene efter sig som en magnet. Hestene travede øen rundt, så de var hurtigt tørre igen. Kvierne kunne ikke stå imod det grønne græs, så de faldt næsten til ro med det samme. Der var gravet en brønd på den sydvestlige side af øen. Hver dag måtte jeg ro over til øen for at pumpe vand i truget,

der kun kunne indeholde vand nok til et døgn. Dyrene skulle også tælles for at se, om de var der alle, - et dyr kunne jo svømme i land. Jeg holdt naturligvis også øje med, om dyrenes sundhedstilstand var i orden. Roturen til øen var i reglen en dejlig oplevelse, men der kunne jo være blæsevejr - endog storm, og så var roturen i en lille båd noget af et problem. Vejret kunne være så slemt, at jeg ikke kunne ro over, og så måtte man ustandseligt holde øje med dyrene, for når de blev rigtig tørstige, sprang de i vandet for at svømme til fastlandet. Det skete dog kun én gang hen på efteråret, men det lykkedes, at få flokken drevet tilbage og komme over og få pumpet vand.

Om efteråret, da vejret blev for slemt og græsningen for dårlig, måtte dyrene drives i vandet for at svømme tilbage. Det store problem var at fange hver enkelt dyr, når de kom i land, hvorefter de i tøjre kunne føres til ejerne. Det blev der også mange våde bukser ud af.

Ukrudt og senegræs

Med avlingen gik det over forventning. Marken, der tidligere havde været forpagtet ud til en landmand, havde ligget brak uden behandling i det sidste år, så ukrudtet havde haft frit spil. Navnlig det skifte, som jeg havde lagt til med kartofler, var fuldstændig sammengroet af senegræs. Jeg kørte det igennem med radrenseren i hver uge, og gik igennem med hakken omtrent lige så tit. Naboerne sagde til mig: "Du ødelægger jo fuldstændig kartoflerne, sådan som du renser og hakker". Men de fik ikke ret. Kartofflerne tålte den hårde behandling, og gav en udmærket afgrøde, og stykket var næsten rensat for ukrudt. Og kornet gav hæderligt, selv om ukrudtet havde begrænset udbyttet. - Dengang kendte man jo ikke til at sprøjte med ukrudtsmidler. Roer havde vi heldigvis ikke. Vi var jo ikke indstillet på, at skulle have kreaturer foreløbig.

Med naboerne stod jeg på god fod. De var skeptiske til at begynde med, men efterhånden viste de respekt for min indsats på en forsømt gård. Gennem spejderarbejdet kom jeg også i forbindelse med mange hjem, hvor jeg blev modtaget som en kær gæst.

Radiogudstjeneste

En forunderlig oplevelse havde jeg den sommer: Jeg hørte radio! En af de førende

Glimt fra præstegårdslivet i 1925

Egnshistorisk Nyt nr. 3 –2003 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

fiskere i byen, far til een af mine spejdere, havde fået et radioapparat med højttaler. Jeg blev inviteret til at overvære en radiogudstjeneste. Det er ikke til at beskrive, hvor forundret jeg var. Tænk, man sad her, 30 km fra København og hørte præstens stemme lige så tydeligt, som man havde siddet i kirken. Jeg rejste mig pligtskyldigt op under epistel, tekst og velsignelse. Det gjorde de øvrige i stuen ikke, men jeg var jo nødt til at vise et godt eksempel. Men det hele var så ubegribeligt. Tænk, at man kunne sende tale, musik og sang lige gennem luften til hvert eneste hjem, der havde en modtager. Det var ikke til at fatte.

Luntetrav

Til Jyllinge pastorat hørte annexsognet Gundsømagle. Præsten skulle prædike i begge kirker de fleste søndage. Jeg tror, at præsten havde glædet sig til nu at kunne køre standsmæssigt til annexkirken. Til embedet hørte en gammel landauer. Det vil sige en gammel herskabsvogn fra forrige århundrede. Der var et meget højt kuskesæde foran og to lave sæder bagi, til hvilke der var kalecher, der kunne slås op og holde den værste regn ude. Men der var jernringe om hjulene, og vejene var grusbelagte. Så det var ikke særlig behageligt at blive befordret i køretøjet.

Pastor Vests tegning fra 1899 viser den umage kørestilling i præstegårdens daværende transportmiddel. Fra Fjordmuseets arkiv